

Lesarabrøv

Uppsetan av vindmyllum og setan av stjóra

— Eitt og annað um orskap —

Herfyri kundi tú lesa í bløðunum at SEV-stjórin metir tað vera orskapur at seta upp vindmyllur í Føroyum. — Tað má hann sjálvandi hava loyvi at halda, eins væl og eg má hava loyvi at halda, at ein hin størsti orskapur, ið nakrantíð er framdur í søgu okkara var at seta hann sum SEV-stjóra. Tað tykist sum áframt fleiri eru samd í hesum sjónarmiði.

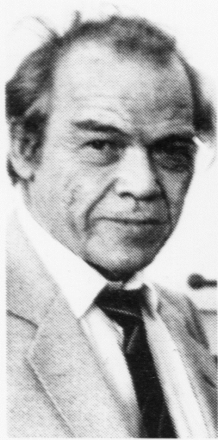
Vindmyllu-tilbiðið frá Vestas er helst skilgott — og kanska best av øllum: Tað tykist sum arrogant aftursvarið frá SEV-stjóranum av álvara hevur vakt Palleba.

Mitt orskapssjónarmið er m.a. grundað á hesa sannroynd:

Tá farið varð undir at sorla Eiðisvatn og turrleggja áir og lækir í Sundalagnum vóru vit nakrir, ið royndu at steðga hesum orskapi, men sum kunnugt til fánýtis. Tað hjálpti heldur ikki at vísa á, at royndur lutur er, at allar kostnaðarmetanir, ið SEV leggur fram mugu faldast við 3 fyri at høpi skal vera í teimum tá av tornar. So varð eisini við hesari útbygging («Eiði 1»). Hon varð mett at kosta uml. 200 mill. kr., tá farið varð undir hana, og seinastu almenntu töluni vit vita um — frá Nordisk Investeringssbank í 1989 — siga at kostnaðurin tá var farin uppum tær 600 mill. kr. Endaliga kostnaðin kenni eg ikki, men við rentum, fer kostnaðurin helst at toga móti teimum 650 mill. kr. ella meira. Spurningurin er nú bert: Hvussu ofta skal barnið — tvs. umboðsnevnd SEV's — brenna seg áðrenn tað ræðist eldin?

Orkunýtsla okkara (olja, bensin, elorka) er millum tær hægstu í heiminum roknað pr. íbúgva. Samanlagt svarar árliga nýtslan til uml. 250.000 tons av olju (elorkan og bensin til akfør er tá «umroknað» til olju).

Hetta eru tøl, ið kanska ikki síg so nógv, men vit byrja vónandi at hóma orskapin í Eiðis-útbyggingini, tá upplýst verður, at tað vit hava fingið aftur fyri hesar 6/700 mill. kr. svarar til einans uml. 0,8% (20 GWh) av samlaðu orkunýtsluni. Bert okkara

fallinum, men nú mugu vit royna at siggja tær verkætlanir og tey tiltøk vit ætla okkum at fremja út frá einum heildarsjónarmiði, annars endar alt í einum syrgiligum hurilvasa. Tað er eisini fullkomuliga ábyrgdarleyst av SEV-stjóranum at krøgva seg aftanfyrri einari 6-7 ára gamlari yvingarsamari játtan («Eiði 3») — enn meira tí henda játtanin varð grundað á heilt onnur tøl fyrri «Eiði 1» enn tey ið í dag eru veruleiki.

Tormóður Dahl

akfør nýta t.d. 8 ferðir so nógv orku sum Eiðisverkið framleiðis. (Her vil kanska onkur «SEV-fan» mótmæla og siga at el er ein góðskað «orkuværa» og at eg tí má falda ey 0,8 prosentini við 2,5 fyri at sammetingin skal vera røtt. Kanska, men SEV selur jú í dag «slógvið» frá góðskingini sum fjarhita fyri sama kostnað sum oljan, so tøl míni eru hóast alt á beinari leið).

Á einum SEV-umboðsnevndarfundi eg luttok í fyrri nøkrum árum síðani, brigslaði ein umboðslimur mær, at eg so harðliga mótmælti útbyggingarætlanum SEV's. «Her koma vit frá bygð», segði hann, «og SEV rindar allar ferða-útreiðslur okkara, og har afturat fáa vit bæði finanðgørdar og dagpening, og tá er tað óhøviskt at finnst at nevndini og fyrisingini!». — Er tað at undrast yvir, at vit hava millum heimsins dýrastu elorku?

Nú fer SEV í gongd við at turrleggja áirnar á vestursíðuni av Funningsfirði. Kosta hvat kosta vil — hesar áir skulu flytast í Eiðisvatn. Vatn til vinnulívið og fólkið kring fjørðin kemur í aðru røð — javnvágurin í sjálvum fjørðinum í triðju. Sagt er at SEV hevur «lovað» bygðaráðunum í Funningi og Elduvík at um á stendur, so skal fólkið har fáa vatn frá SEV, so tostin verður svalaður. Eingin mukkar! Útbyggingin skal kanska geva okkum 0,3% av samlaðu orkunýtslu okkara.

Vit eru seinir á sjóvar-

Galematias!

Nú SEV-stjórin Klæmint Weihe er farin at tosa um «Galematias» í sambandi við vindmyllur í Føroyum, er ovboðið.

Tað er bara fantastiskt, at tú, harra SEV-stjóri og ráðgevi hjá SEV — at tú kemur tær, at úttala teg, á ein tilkan hátt, og so at tos um reinan orskap og Galematias v.m.

Nakst at spyrja — men hvat heldur SEV-stjórin so um ein administratíonsbygning, sum kostaði 27 mill. kr. — lagt á herðarnar á einum fólki stórt umleið 47.000 salír.

Um vit sammeta við dansk viðurskifti, og taka fólkatálið har, sum er 110 ferðir so nógv sum í Føroyum, so vildi hesin nú so nógv umrøddi SEV-bygningurin kostað einar 3 mill. kr. Hvat heldur tú danir høvdu hildið um tað?

Umfraamt tað byggiokið, sum SEV ognaði sær frammanundan, og sum nú als ikki ætlast bygt á, ið kostaði føroyska borgaranum 10 mill. kr. Hetta svarar aftur til 1,1 milliard kr. Hesi tøl tilsamans bliva so 4,1 milliard kr., vordið sum! Segði nakar Galematias? Ein skrivstovubygning.

Er hetta ikki akkurat prisurin Stórabeltsbrúgvinnur kemur at kosta? Ein kostnaður vit í Føroyum, við okkara fólkarundarlá og tær, sum SEV-stjóra og ráðgevara, kri-

tikleyst nýta til at keypa ein skrivstovubygning fyrri — flott, stórt, fantastiskt.

Tað er ikki at undrast yvir, at vit, við slíkari ráðgeving — nú í mong ár hava hoyrt jammur og tannagrislan ljóða frá SEV.

At vandalisma og reinur orskapur hevur flotíð í kjalarvatninum frá hesum interkommunala felagskapi, er ein syrgiligur veruleiki bæði fyrri okkara áir og okkara vøtn, og ikki minst fyrri landskassan, hevur hetta alt verði ein jammur, fyrri ikki at tala um Palleba, ið skal gjalda okurspris fyrri ikki at sita í myrkri.

Tað er heilt greitt, at tað er sunt við kapping, eisini á hesum økinum.

At SEV-stjórin ikki vil finna seg í, at fáa kapping frá danskum vindmyllufelag er eyðsæð. Og tá hesir so ditta sær at bjóða ein pris, sum liggur um tað hálva av prisinum, sum SEV selur streymin fyrri, og hettar uttan at fremja herverk og vandalisma á okkara náttúru — tá er tað einki undrunarvert, at hesin maður letur sum stungin grisur.

Tað sær út, sum vit á Føroya landi eru rikin inn í eina tíaraldu, ið er ógvuliga vandamikil og sum ber brá av eini stórari skriðu — og hvar nokur av okkara, áður so vælkooyrandi virkjum eru at líkna

við kaos, og eins og skriðan er áleiðis beint á bláman.

Skilið er tað sama við øðrum felagsstórfyrirtekum, eitt nú heilsuverki okkara — stýrd av tveimum sera dýrum dreingjum.

Hettar eru landsins ráðandi menn, av erfaring, vitandi um, hvat SEV viðvikur, og eru vist eisini so smátt við at finna út av, hvat heilsuverkinum viðvikur, og munnu teir øst saman við tí partinum av fólki, sum fylgir við samfelagsliga. Østast yvir og ræðast hesar Galematiaspolitikarar — næstan barlagda orskapin.

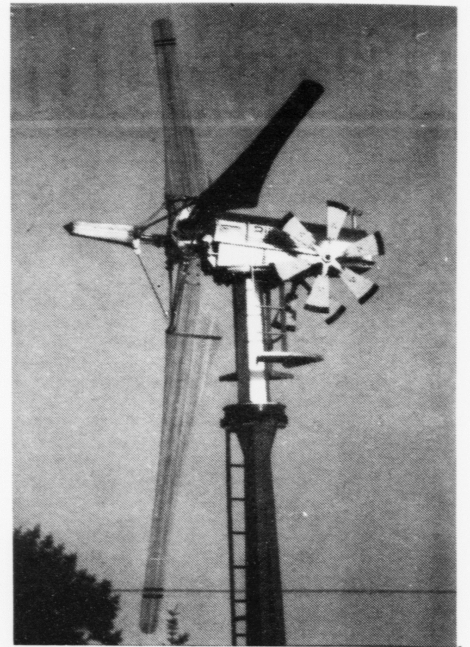
Viðvikandi SEV, so hevur hetta staðið uppá í so nógv ár, at ikki átti at borið til, at farið við øðrum stovnum so eins vit-leyst.

Tað er bara heilt ótrúligt, — ja næstan sum tá fólki skuldu fara til gongu á sinni til Mykinesar — var tað nakar ið segði «fantastar». — So er alt sagt.

Sum skilið er, mátti verðið betri hjá stovnsleiðarum sum hesum, at gjørt vart við seg sum minst. Men ber tað til?

Ber tað til, at hetta vitloysi skal standa við, uttan at landsstýrið tekur sær um reiggj og sigur hartil og ikki longur — skilja vit ikki petti av nokrum.

Ørskapurin í hesum

landi má støðgast — og tað beinanvegin.

Í eini tíð har myndugleikar kring allan heim alt meiri stuðla teimum friaru marknaðarkreftunum, skuldi tað eisini verði sjálvsagt, at eitt nú SEV-monopolið verður brotið og at landsins ráðandi menn í skrift og talu stuðlaðu eini vindmyllufyrirtekum, sum bjóðar okkum biligari orku — hetta sum hevur størsta týðning fyrri meiniga føroyingin og virkini.

Havandi í huga, at nú á døgum er el-orka nýtt til alt, vit í dagligdegnum nýta, má hetta vera eitt krav.

Ásannast má, at SEV er ein so ógvusligur og hópisleysur kleppur, at onga staðni á klótuni finnur henda fyrirteka sín líka.

Tað ber til — er sagt, at fáa skil á aftur, um langt er gingið av leið.

So visið, — at tað ber til, eisini við kollektivari stýrisábyrgd.

Ørkymlað

P.S. Tvørligt er at skyna á, um friur marknaðarpolitikkur og monopol skulu flættast saman, og ein undrast á, hvar fólkastýrið og demokratið er í hesum samanhangi.

Og ein kann ikki bara sær fyrri at ivast í, um menn sjálvur, duga at skyna á hesum vavgreyti.